

EDUCAREA SIMȚULUI MORAL ÎN „ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ”

Profesor pentru Învățământul preșcolar: Ilescu Valentina

Grădinița cu P.N. Carligele, Vrancea

Educația morală a preșcolarilor reprezintă o componentă esențială a procesului instructiv-educativ și totodată a influenței exercitate de familie, mediu social apropiat și prietenii copilului. Aceasta are ca scop punerea bazelor conștiinței și conduitei morale a copilului.

Educația morală are în vedere însușirea normelor, regulilor și principiilor elementare de conviețuire socială, formarea unor reprezentări morale (elementul cognitiv al conștiinței morale) și educarea sentimentelor morale (elementul afectiv). Un alt aspect pe care și-l propune educația morală este educarea unor trăsături de voință și caracter precum și educarea unor comportamente și deprinderi morale. Pentru reușita educației morale este important ca, pe lângă vehicularea unor informații esențiale despre cum trebuie să se comporte copilul, să se declanșeze trăiri adecvate, sentimente morale ce duc la declanșarea voinței și hotărârii de a respecta normele, de a le aplica în comportament moral.

Toate activitățile din grădiniță au, implicit sau explicit, și o influență asupra educației morale, dar acest aspect este urmărit mai ales prin activitățile din Domeniul Om și societate, prin activitățile opționale ca: educația religioasă, educația sanitară și prin activitățile alese și jocurile cu subiecte din viața socială.

Un moment important al programului din grădiniță în care se pot realiza dezideratele educației morale îl reprezintă „Întâlnirea de dimineață”. La această întâlnire copiii se adună pentru a saluta, pentru a asculta cu atenție gândurile colegilor de grupă în legătură cu o problemă ridicată de unul dintre ei, pentru a comenta și a pune întrebări respectuos, apoi aceștia colaborează la desfășurarea unor activități, discută noutăți din ziua respectivă.

Comportamentul etic se formează și se dezvoltă în cadrul acestei întâlniri. Totodată se creează o atmosferă vie, entuziastă, prietenoasă pentru toată ziua, se stabilesc ritualuri și rutine care dau ocazia participării individuale și de grup, se recunoaște contribuția fiecăruia, se exersează deprinderi importante cum ar fi cele de a asculta, a vorbi, a sintetiza informații, a rezolva probleme, a urma indicații, a lua decizii.

„Întâlnirea de dimineață” are numeroase beneficii: familiarizează copiii cu reguli și responsabilități („Regulile grupei”); facilitează comunicarea și cooperarea de grup a copiilor; dezvoltă respectul și grija față de ceilalți; cultivă spiritul critic, dezvoltă gândirea critică și exersează gândirea independentă; încurajează atitudinile și comportamentele democratice; educă toleranța și acceptarea.

Prin intermediul jocurilor, a convorbirilor, a lecturilor după imagini, a textelor literare sau a metodelor activ-participative folosite în cadrul „Întâlnirii de dimineață” sunt promovate următoarele valori morale: sociabilitatea, politețea, recunoștința, prietenia, iubirea, dragostea părintească, încrederea, responsabilitatea, adaptabilitatea, hărnicia, disciplina, înțelegerea, prudența, hotărârea, spiritul critic și autocritic, devotamentul, independența, autonomia, bunătatea.

Exemple de jocuri didactice folosite în „Întâlnirea de dimineață” pentru educarea simțului moral:

Joc didactic: „Eu sunt...tu ești...”

Sugestii de desfășurare: Educatoarea numește un copil căruia îi înmânează un ursuleț și îi spune: „Eu sunt doamna educatoare Valentina, tu ești Andrei.” Copilul înmânează ursulețul altui coleg numindu-l după modelul educatoarei: „Eu sunt Andrei, tu ești Andra”. Jocul se desfășoară până când toți copiii primesc ursulețul numindu-se pe ei și pe ceilalți colegi.

Joc didactic: „Cine te-a strigat?”

Sugestii de desfășurare: Un copil își acoperă ochii și este strigat pe rând de către colegi. El trebuie să-l identifice pe colegul care l-a strigat după voce.

Joc didactic: „Cine locuiește în casuță?”

Sugestii de desfășurare: Educatoarea confecționează o casă cu un geam care se deschide. În interiorul geamului se află un buzunar transparent în care educatoarea așează succesiv pozele copiilor din grupă. În momentul în care geamul se deschide copiii trebuie să recunoască copilul a cărui poză se află la geam. Geamul se închide și poza este înlocuită.

Joc didactic: „Cumpărăm și oferim flori”

Sugestii de desfășurare: Educatoarea amenajează un stand cu flori naturale sau confecționate chiar de copii în cadrul altor activități. Copiii cumpără flori folosind formulele de adresare potrivite (Vă rog frumos! Mulțumesc! Bună ziua! La revedere!) și le oferă colegilor folosind alte formule de adresare (Poftim! Mulțumesc!)

Joc didactic: „Recunoaște greșeala din imagini”

Sugestii de desfășurare: Se folosesc imagini în care sunt ilustrate pe lângă fapte bune și fapte rele. Copiii trebuie să descrie imaginile, să identifice faptele bune și să observe care fapte sunt greșite, motivând alegerile făcute.

Exemple de teme pentru „Împărtășirea cu ceilalți”:

- „Familia mea mi-e dragă pentru că...”
- „O întâmplare din casa mea”
- „De ce m-a certat mama?”
- „Îmi prezint personajul preferat”
- „Cum mă simt astăzi”
- „Cum ne putem arăta și exprima dragostea față de cei dragi”
- „Cum putem pune capăt unei certe”
- „Cu cine vreau să semăn și de ce”

Exemple de metode interactive folosite în „Întâlnirea de dimineață” pentru educarea simțului moral:

Piramida „Copiii din grupa noastră”

Sugestii de desfășurare: Se folosesc fotografiile copiilor din grupă. Acestea sunt grupate și așezate pe o piramidă în funcție de anumite criterii de ordin moral:

- În vârful piramidei se așează poza celui mai respectuos copil;
- Doi copii din grupă cu ochi albaștri și care sunt buni prieteni;
- Trei băieți cuminiți;
- Patru fete ordonate;
- Cinci copii politicoși (care folosesc cuvintele Te rog! Mulțumesc! Cu plăcere!)
- Șase copii care salută frumos (Bună ziua! La revedere!)

Important este ca toți copiii să se regăsească în această piramidă care evidențiază doar calități. Poziția copiilor în piramidă se poate schimba în diferite zile, astfel evidențiindu-se alte calități morale.

„Blazonul cuvintelor frumoase”

Sugestii de desfășurare: Materialul didactic constă în imagini cu situații în care copiii folosesc cuvinte frumoase sau formule de politețe. Copiii descriu imaginile și identifică formulele de politețe folosite. Aceste formule sunt scrise pe bucăți de hârtie între care sunt strecurate și cuvinte nepotrivite. Copiii aleg cuvintele frumoase după ce sunt citite în prealabil de educatoare și sunt grupate și lipite pe un carton în formă de inimă sau floare. Acest blazon poate fi afișat în sala de grupă. Alături de cuvinte se pot lipi pe blazon și imagini sugestive pentru formulele de politețe, pentru o mai bună identificare de către copii.

„Blazonul faptelor frumoase”

Sugestii de desfășurare: în urma desfășurării jocului didactic „Așa da, așa nu!” copiii sortează imagini cu fapte bune pe care le lipesc pe un afiș realizând blazonul faptelor frumoase (copii care salută, copii care oferă locul unor bătrâni, copii care ajută mama la curățenie, copil care își plimbă frățiorul mai mic etc). Alături de imagini pot fi lipite și îndemnuri:” Salută frumos! Suntem respectuoși! Să oferim locul! Ajutăm! Îngrijim!”

„Blazonul regulilor grupei”

Sugestii de desfășurare: după ce are loc lectura după imagini „Cum ne purtăm la grădiniță” copiii împreună cu educatoarea formulează regulile grupei pe care le lipesc alături de imagini sugestive pe un afiș: Suntem prietenoși cu toți copiii!

Ne jucăm împreună!

Împărțim jucăriile!

Suntem ordonați!

Vorbim frumos!

Acest afiș este expus permanent în sala de clasă pentru a le reaminti copiilor cum trebuie să se poarte la grădiniță.

Diamantul „Sunt un copil civilizată”

Sugestii de desfășurare: copiii trebuie să completeze căsuțele diamantului răspunzând la cerințele din sfera educației morale:

- O urare adresată unui copil sărbătorit (La mulți ani!)
- Două lucruri pe care le oferim la ziua de naștere a unui copil (Flori, cadou)
- Trei cuvinte frumoase pe care le folosești când oferi și primești ceva (Poftim! Mulțumesc! Cu plăcere!)
- Patru reguli pe care le respectăm la grădiniță (Suntem prietenoși cu toți copiii! Împărțim jucăriile! Suntem ordonați! Vorbim frumos!)
- Trei saluturi pe care le folosim într-o zi (Bună dimineața! Bună ziua! Bună seara!)
- Două reguli pe care le respectăm pe stradă (Mergem frumos. Păstrăm curățenia.)
- Un salut la culcare (Noapte bună!)

Cubul „Îmi iubesc mama”

Sugestii de desfășurare: pe un cub sunt formulate sarcini specifice acestei metode (descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează) dar din sfera educației morale. Copiii rostogolesc cubul și fiecare rezolvă o sarcină scrisă pe cub:

- Descrie sentimentul de iubire pentru mama.
- Compară cum se manifestă iubirea copiilor față de mama și față de bunică.
- Analizează comportamentul mamei când copilul este neascultător.
- Asociaz-o pe mama cu un personaj din povești.

- Aplică : realizează o felicitare pentru mama sau cântă un cântec pentru mama.
- Argumentează afirmația: „Orice mamă își iubește puiul!”
Folosind această metodă preșcolarii află diferite moduri de relaționare a copiilor cu mamele lor, despre greșeli și moduri de corectare a acestora.

Explozia stelară „Tâlharul pedepsit”

Sugestii de desfășurare: metoda se aplică după expunerea poeziei de către educatoare pentru înțelegerea textului și a mesajului moral.

Copiii formulează întrebări despre conținutul poeziei după care răspund:

- Ce învățăm din această întâmplare? Ce credea șoarecele despre albine?
- Cine este tâlharul? Cine l-a pedepsit pe șoarece?
- Unde se află casa albinelor? Unde l-au prins albinele pe șoarece?
- Când a vrut șoarecele să fure mierea?
- De ce a fost pedepsit șoarecele?

Alte texte literare scurte care pot fi folosite pentru aplicarea acestei metode sunt:

„Obiceiuri bune” de V.Carianopol

„Bondarul leneș” de E.Dragoș

„Pedeapsa mâței” de E. Farago

„Gospodina” de O.Cazimir

„Motanul pedepsit” de E.Farago

„Greierile și furnica”

Ciorchinele „Ne apreciem comportamentul”

Sugestii de desfășurare: se folosesc pozele copiilor și un carton mare pentru realizarea ciochinului. În mijloc se lipește o poză de grup a întregului colectiv de copii. Se face departajarea între fete și băieți. Fiecare grup, de fete și băieți, este alcătuit din copii cu comportament de trei inimioare, cu comportament de două inimioare, cu comportament de o inimioară în funcție de modul în care se comportă în ziua respectivă. Se poate folosi și departajarea în comportament răsplătit cu o inimioară și comportament răsplătit cu o lacrimă. Copiii își lipesc poza pe ciorchine după ce își apreciază și le este apreciat comportamentul de către educatoare și ceilalți copii, fiecare copil motivând aprecierea făcută. Este util ca în zilele următoare copilul să poată schimba poziția în ciochine prin îmbunătățirea comportamentului.

Bibliografie:

Breban, Silvia(coord), 2008 – „Metode interactive de grup”, Editura Arves, Craiova
Tomșa, Gheorghe (coord) 2005 – „Psihopedagogie preșcolară și școlară” București